Gerardus de Harderwyck: Commentum sex tractatuum Petri Hispani. Add: Tractatus posteriorum Aristotelis. Comm: Gerardus de Harderwyck

[Cologne: Heinrich Quentell], 1488 Seite 424

diem inter fieri putet cā ortus solis ꝛ h̄ est fal
sum. sed ecōuerso ortus solis est causa diei
Quinta regula est qñcūq3 aliqd̄ aduerbiū tpa
le ponitur inter termīos illa ꝓpō ē distinguen-
da eo ꝙ p̄t esse hypotetica tpalis vel cathogori
ca. de tpali extremo vt qñ custos pulsat pastor
cantat. Sexta regula ē qñ aliqd̄ aduerbium
locale ponit inter duos termīos illa est disting
uenda eo ꝙ p̄t esse vna localis vel de locali ex-
tremo. vt vesperus oritur vbi sol occidit. Pas
igit ꝓpōes q̇dā dicūt distinguēdas penes am
phiboliam ꝛ quidā penes ꝯpōz ꝛ diuisionem
ꝛ q̄litercūq3 fiat necesse est oē multipl'x disting-
uere si nō debeat ꝯfusionem parere.

C fallatia diuisionis. Quid sit diuisio dictū est prius: Fallatia diuisionis est ydoneitas d̄cipiendi ꝓueniēs ex eo ꝙ orō aliq̄ cō-
posita est vera ꝛ diuisa falsa vna ꝛ ea-
dem manēs s̄m materiā: differens s̄m
formaz diuersa s̄cat q̄ credit esse vera
in sensu diuiso eo ꝙ veritatē h3 in sen-
su ꝯposito. Cā apparētie isti⁹ falla-
tie est orō ꝯposita hn̄s ydemptitatem
in materia cum orōne diuisa vel causa
apparētie est ydoneitas orōnis eius-
dem s̄m substantiā ꝛ sitū minus debi-
tū. Cā defectus est diuersitas sens⁹ di-
uisi a sensu composito.

In ista pte determinat pe. hyspan⁹ in spēali de fallatia diuisionis. Et diuidit nā prio assi-
gnat causas hui⁹ fallatie. 2º. distinguit modos
eius ibi. Diuisionis aūt duo s̄t modi. Circa
primū remittit nos ad sup̄dicta q̄ ad diffiniti
onē diuisioꝫ ꝯgnoscendā ꝛ qñ orō d̄r ꝯposita
ꝛ qñ diuisa. Deiñ assig̃t cāz apparentie hu
ius fallatie dicēs ꝙ causa apparētie diuisionꝫ
est ydēptitas orōis s̄m sb̄stantiam ꝛ sitū magꝫ
debitū partib⁹ in orōne. ꝛ intelligendū est con-
formiter sicut pri⁹ dictū est. Causa defectus
siue nō exn̄tie est diuersitas s̄catoꝝ illius orōꝫ.
Sed in alio tractatu d̄t ꝙ ꝑncipiū motiuum
seu causa apparētie in fallatia diuisionis ē vni
tas oratōꝫ s̄m suam spēm ex diuisione causata
q2 orō alterā habet spēm qñ est ꝯposita. ꝛ qñ ē
diuisa. et h̄ declarat sic q2 licet orō ꝓut est diui
sa hēat vnū significatū tñ sb̄stantiā eius possi
bilis est ad ꝯpōz. ꝛ p h̄ possibilis est ad aliud
s̄catum. Et h̄ possibilitas orōis ad diūsa s̄ca-
ta. est cā nō exn̄tie q2 falsificat creditū videlicet
ꝙ vnū solū sit eius s̄catū ad quod credendum
mouet vnitas orōis s̄m suā spēm ex ꝯpōe cau-
sata ꝛ ideo talis vnitas est cā apparentie. Illa
vero possibilitas ad diuersa s̄cata est causa nō
existentie ꝛ ex his faciliter trahit diffinitio fal
latie diuisionis.

Tunc ibi Istius fallatie duo sunt mo-
di. Primus mod⁹ ꝓuēit ex eo ꝙ aliqua
ꝯiunctio p̄t copulare inter termīos vl'
ꝓpōes ꝛ s̄m istū modū paralogisatur sic
quecūq3 sūt duo ꝛ tria sunt duo ꝛ sūt
tria quinq3 sunt duo ꝛ tria ergo quin-
q3 sunt duo ꝛ quinq3 sunt tria. Ad h̄
dicendū ꝙ minor est duplex q2 hec cō
iunctio ꝛ p̄t cōiungere inter terminos
vel inter ꝓpōes si inter termīos sic est
vera ꝛ cōposita ꝛ est sensus duo ꝛ tria
simul iūcta faciūt quinq3. si iter ꝓpōes
sic est falsa ꝛ diuisa ꝛ est sensus ꝙ duo
sūt quinq3 p se ꝛ ꝙ tria sūt quiq3 per se
quod est falsuz. Silr est hic quecunq3
sunt duo ꝛ tria sūt paria ꝛ iparia. Di-
cendū ꝙ minor est duplex ꝙ ibi p̄t esse
copulatio inter termīos ꝛ sic ē vera et
cōposita ꝛ est sensus quiq3 sūt duo et
tria insil' ꝯiuncta vel ē copulatio inter
ꝓpōes ꝛ sic est falsa ꝛ diuisa ꝛ est sen
sus: quiq3 sūt duo ꝛ quinq3 sūt tria qd̄
est falsum. Silr hic oē aīal est rōale vel
irrōale sed nō oē aīal ē rōale. ergo om
ne animal est irrōale: Dōm ꝙ ma-
ior est dupl'x ex eo ꝙ ista ꝯiūctio l' pōt
ꝯiūgere inter termīos ꝛ sic ē vera ꝛ cō
posita. vel inter ꝓpōes et sic ē falsa et
diuisa. Silr h̄ oē al' ē sanū vel egꝝ: vel
h̄ ois substātia ē corporea vl' incorpo-
rea. vel hic ois linea ē recta vel curua.
Vñ oēs iste sunt vere qñ ꝯiūctio ꝯiun
git inter termīos et sunt ꝯposite. s3 sūt
false qñ cōiunctio cōiungit inter orōes
et ꝓpōes et diuise q2 cōiūctio per se et
prima est cōiunctiua priū orōis ex cō-
seq̄nti cōiūgit orōz cū orōe. Scōus
modus h⁹ fallatie diuisionis ꝓuenit
ex eo ꝙ aliqua determiatio p̄t r̄ferri ad

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iii-78/0424
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
gefördert durch die DFG